

ВІДГУК

офіційного опонента

д.е.н., проф. Воронько-Невідничої Тетяни Вікторівни
на дисертаційну роботу Касумова Теймура Анатолійовича
на тему «Механізм формування диверсифіковано-інтеграційного розвитку
бізнесу з урахуванням євроінтеграційних процесів»,
поданої на здобуття наукового ступеня
доктора філософії галузі знань
07 «Управління та адміністрування»
за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковою тематикою

Сучасний розвиток підприємництва в Україні відбувається в умовах масштабних соціально-економічних трансформацій, спричинених наслідками повномасштабної війни, структурною перебудовою національної економіки, інтеграцією до європейського економічного простору, прискоренням цифрової трансформації та зміною архітектури глобальних ринків. За таких умов особливого значення набуває пошук нових економічних механізмів забезпечення стійкого розвитку суб'єктів господарювання, підвищення їх конкурентоспроможності, адаптивності та здатності ефективно функціонувати в умовах високої невизначеності. Одним із перспективних напрямів розв'язання зазначених завдань є поєднання процесів диверсифікації та інтеграції, що створює передумови для формування сучасних моделей розвитку підприємницьких структур.

Актуальність дисертаційного дослідження зумовлена необхідністю теоретичного обґрунтування та розроблення науково-методичних засад диверсифіковано-інтеграційного розвитку підприємств як важливого інструменту забезпечення їх економічної стійкості, розширення ринкових можливостей, ефективного використання ресурсного потенціалу та інтеграції до європейських і глобальних ланцюгів створення доданої вартості. Особливої ваги ця проблематика набуває в контексті реалізації євроінтеграційного курсу України, розвитку підприємницьких екосистем, кластерних моделей співробітництва, цифровізації бізнес-процесів і впровадження принципів сталого розвитку в діяльність суб'єктів господарювання.

Наукову цінність дисертаційної роботи визначає те, що автор розглядає диверсифікацію та інтеграцію не як окремі напрями розвитку підприємств, а як взаємопов'язані елементи єдиної економічної системи, синергія яких

забезпечує формування нових конкурентних переваг, підвищення адаптивності підприємницьких структур та їх інтеграцію в сучасні бізнес-екосистеми. Такий підхід розширює існуючі наукові уявлення про економічні механізми розвитку підприємництва та відповідає сучасним тенденціям розвитку теорії підприємництва, економіки підприємства і функціонування підприємницьких мереж.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до планів науково-дослідної роботи Київського національного університету технологій та дизайну та безпосередньо пов'язане з виконанням науково-дослідних тем: «Стратегічне управління інноваційним потенціалом: інструменти та методи для підвищення конкурентоспроможності підприємницьких структур» (державний реєстраційний номер 0125U0018881, 2025–2026 рр.); «Методологічні засади управління кластерним розвитком в умовах війни» (державний реєстраційний номер 0123U101031, 2023–2026 рр.); «Формування державних пріоритетів розвитку підприємництва в умовах інноваційної економіки» (державний реєстраційний номер 0123U101032, 2023–2026 рр.). У межах виконання зазначених тем здобувачем розроблено науково-методичний підхід до інтегрального оцінювання диверсифіковано-інтеграційного розвитку підприємств, удосконалено інституційний механізм кластерного розвитку та обґрунтовано теоретико-методичні засади формування механізму державної підтримки підприємств в умовах європейської інтеграції. Тематика виконаних науково-дослідних робіт безпосередньо відповідає предметній області спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», оскільки спрямована на розроблення сучасних економічних механізмів розвитку підприємництва, підвищення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання та вдосконалення інструментів їх інтеграційного розвитку.

Отже, тема дисертаційної роботи є своєчасною, науково обґрунтованою та безперечно актуальною. Її теоретична і практична значущість визначається відповідністю сучасним тенденціям розвитку підприємництва, потребам повоєнного відновлення економіки України, реалізації державної політики підтримки підприємницької діяльності, розвитку кластерних ініціатив, інтеграції українського бізнесу до європейського економічного простору та формування конкурентоспроможних моделей функціонування суб'єктів господарювання. Отримані результати роблять вагомий внесок у розвиток теорії і практики підприємництва та відповідають предметній області спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Аналіз змісту дисертаційної роботи свідчить про високий рівень обґрунтованості сформульованих автором наукових положень, висновків і практичних рекомендацій. Достовірність отриманих результатів забезпечується логічною послідовністю проведеного дослідження, використанням сучасного методологічного інструментарію, комплексним застосуванням загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, репрезентативністю інформаційно-аналітичної бази та належною апробацією результатів наукової роботи.

Теоретичною основою дисертації стали фундаментальні положення теорії підприємництва, економіки підприємства, інституціональної економіки, теорії конкурентних переваг, концепцій диверсифікації, інтеграції, кластерного розвитку та сучасних підходів до забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання. Автором опрацьовано широкий спектр праць вітчизняних і зарубіжних учених, нормативно-правових актів України та Європейського Союзу, аналітичних матеріалів міжнародних організацій, що дозволило комплексно дослідити сучасний стан розвитку підприємництва, визначити тенденції трансформації підприємницького середовища та сформулювати науково обґрунтовані підходи до диверсифіковано-інтеграційного розвитку підприємств.

Методологія дослідження є цілісною, внутрішньо узгодженою та повною мірою відповідає поставленій меті й визначеним завданням. Для їх досягнення автором використано комплекс взаємодоповнювальних методів наукового дослідження, зокрема методи наукової абстракції, системного аналізу, логічного узагальнення, економіко-статистичного аналізу, порівняння, економіко-математичного моделювання, інтегрального оцінювання, експертних оцінок, графічної інтерпретації результатів та інших сучасних методів економічних досліджень. Використання зазначеного методичного інструментарію забезпечило належний рівень достовірності отриманих результатів і обґрунтованість сформульованих висновків.

Інформаційну основу дослідження становлять законодавчі та нормативно-правові акти України, документи Європейського Союзу, офіційні статистичні матеріали, інформаційні ресурси міжнародних організацій, аналітичні звіти, фінансова звітність підприємств, матеріали державних органів влади, а також результати власних досліджень автора. Репрезентативність використаної інформаційної бази забезпечує об'єктивність проведеного аналізу та достатній рівень аргументованості отриманих наукових результатів.

Висновки дисертаційної роботи є логічним результатом проведеного дослідження, повністю відповідають визначеним меті й завданням та ґрунтуються на комплексному аналізі теоретичних і прикладних аспектів диверсифіковано-інтеграційного розвитку підприємств. На особливу увагу заслуговують запропоновані автором науково-методичний підхід до інтегрального оцінювання рівня диверсифіковано-інтеграційного розвитку підприємств, удосконалений інституційний механізм розвитку кластерних утворень, а також теоретико-методичні положення щодо формування механізму державної підтримки розвитку підприємництва в умовах європейської інтеграції. Запропоновані результати характеризуються внутрішньою логічною узгодженістю, науковою аргументованістю та практичною спрямованістю.

Практичні рекомендації, сформульовані в дисертації, мають прикладний характер і можуть бути використані суб'єктами господарювання при формуванні моделей диверсифіковано-інтеграційного розвитку, підвищенні конкурентоспроможності бізнесу, розширенні участі підприємств у кластерних та інтеграційних об'єднаннях, а також органами державної влади й місцевого самоврядування під час формування та реалізації політики підтримки підприємництва і розвитку підприємницьких екосистем. Важливим підтвердженням достовірності отриманих результатів є їх апробація на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, а також достатній рівень висвітлення основних положень дослідження у фахових наукових публікаціях.

Таким чином, наукові положення, висновки та практичні рекомендації, сформульовані у дисертаційній роботі, є належним чином обґрунтованими, достовірними, методологічно виваженими та мають вагоме теоретичне і практичне значення для подальшого розвитку теорії підприємництва, економіки підприємства, механізмів забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання та практики функціонування підприємницьких структур.

3. Новизна наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації

Аналіз змісту дисертаційної роботи дає підстави стверджувати, що отримані автором наукові результати характеризуються належним рівнем новизни, є логічно обґрунтованими, методологічно цілісними та становлять вагомий внесок у розвиток теоретико-методичних і прикладних засад підприємництва, економіки підприємства та механізмів забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання.

Безперечною науковою перевагою дисертації є формування цілісної концепції диверсифіковано-інтеграційного розвитку підприємств, у межах якої процеси диверсифікації та інтеграції розглядаються як взаємопов'язані складові єдиного економічного механізму розвитку підприємницьких структур. Запропонований підхід ґрунтується на принципах системності, синергетичної взаємодії та адаптивності й спрямований на забезпечення довгострокової конкурентоспроможності суб'єктів господарювання, їх ефективної інтеграції у сучасні бізнес-екосистеми та ланцюги створення доданої вартості, що суттєво розширює сучасні наукові уявлення про закономірності розвитку підприємництва в умовах економічної нестабільності та європейської інтеграції.

Наукову цінність дисертації визначають результати, одержані автором *уперше*, зокрема концептуальне обґрунтування механізму диверсифіковано-інтеграційного розвитку підприємств, який поєднує інструменти кластерної взаємодії, державної підтримки, інституційного забезпечення та розвитку підприємницьких мереж. Вагомим науковим результатом є також розроблення науково-методичного підходу до інтегрального оцінювання рівня диверсифіковано-інтеграційного розвитку підприємств, що забезпечує комплексну оцінку їх економічної стійкості, конкурентоспроможності та потенціалу інтеграції у національний і міжнародний економічний простір.

До вагомих результатів дослідження належать також положення, які автором *удосконалено*, зокрема інституційний механізм розвитку кластерних утворень, організаційно-економічний механізм державної підтримки диверсифіковано-інтеграційного розвитку підприємств, а також методичні підходи до формування моделей розвитку суб'єктів господарювання в умовах структурної трансформації економіки. Запропоновані удосконалення мають практичну спрямованість, враховують сучасні виклики функціонування підприємницького сектору та орієнтовані на підвищення ефективності підприємницької діяльності в умовах воєнного стану, повоєнного відновлення економіки та європейської інтеграції України.

Подальшого розвитку набули теоретичні положення щодо економічної сутності диверсифіковано-інтеграційного розвитку підприємств, класифікації його складових, системи факторів впливу, методичних засад оцінювання результативності диверсифікаційних та інтеграційних процесів, а також наукових підходів до формування конкурентних переваг суб'єктів господарювання. Запропоновані автором положення уточнюють і розвивають сучасний категоріальний апарат теорії підприємництва та економіки підприємства, створюючи підґрунтя для подальших досліджень проблем

розвитку підприємницьких структур, бізнес-екосистем і кластерних форм взаємодії.

Позитивної оцінки заслуговує забезпечення тісного взаємозв'язку між теоретичними положеннями, результатами аналітичних досліджень, методичними розробками та практичними рекомендаціями, що свідчить про цілісність авторської наукової концепції, завершений характер дисертаційного дослідження та високу прикладну значущість отриманих результатів.

У цілому сформульовані в дисертації наукові положення, висновки та рекомендації відповідають критеріям наукової новизни, встановленим для дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Вони характеризуються вагомою теоретичною та практичною цінністю, а їх сукупність є особистим внеском автора у розвиток теорії підприємництва, економіки підприємства та науково-методичних засад забезпечення конкурентоспроможності й диверсифіковано-інтеграційного розвитку суб'єктів господарювання, що повністю відповідає предметній області спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

4. Оцінка змісту дисертації та її завершеності

Дисертаційна робота Касумова Т. А. є самостійним, завершеним і логічно побудованим науковим дослідженням, у якому комплексно вирішено актуальне наукове завдання щодо розроблення теоретико-методичних засад і практичних рекомендацій з управління диверсифіковано-інтеграційним розвитком підприємств в умовах сучасних економічних трансформацій. Структура дисертації є чіткою, внутрішньо узгодженою та повністю відповідає поставленій меті, визначеним завданням, об'єкту й предмету дослідження.

Логіка викладу матеріалу характеризується послідовністю та науковою обґрунтованістю. У першому розділі автором здійснено ґрунтовний аналіз теоретичних основ диверсифіковано-інтеграційного розвитку підприємств, систематизовано наукові підходи до трактування ключових категорій, визначено концептуальні засади дослідження та сформовано належне методологічне підґрунтя для подальшого наукового пошуку.

Другий розділ присвячено комплексному дослідженню сучасного стану функціонування та розвитку підприємств, оцінюванню тенденцій диверсифікаційних та інтеграційних процесів, виявленню основних проблем і чинників, що впливають на ефективність підприємницької діяльності. Позитивної оцінки заслуговує використання широкої інформаційної бази,

сучасних методів економічного аналізу та системний підхід до інтерпретації отриманих результатів.

Найбільшу наукову та практичну цінність становить третій розділ дисертації, у якому запропоновано комплекс науково-методичних і прикладних рішень щодо вдосконалення механізмів диверсифіковано-інтеграційного розвитку підприємств. Запропоновані автором підходи до інтегрального оцінювання рівня розвитку підприємств, удосконалення інституційного забезпечення кластерної взаємодії, розвитку механізмів державної підтримки та формування стратегічних напрямів розвитку підприємницьких структур є логічним продовженням попередніх досліджень і безпосередньо впливають із проведеного аналізу.

Позитивною характеристикою роботи є органічне поєднання фундаментальних теоретичних положень із результатами прикладного аналізу та практичними рекомендаціями. У дисертації широко використано статистичний матеріал, аналітичні розрахунки, графічні та табличні матеріали, що підвищує переконливість авторських висновків і сприяє комплексному сприйняттю отриманих результатів.

Важливою перевагою дисертації є її практична спрямованість. Розроблені рекомендації орієнтовані на підвищення ефективності функціонування підприємств, посилення їх конкурентоспроможності, удосконалення механізмів державної підтримки підприємництва та активізацію інтеграційних процесів в умовах європейської інтеграції України, що свідчить про високий рівень прикладної значущості проведеного дослідження для сфери підприємництва, торгівлі та розвитку підприємницьких структур.

Дисертаційна робота характеризується високою культурою наукового викладу, логічністю побудови, належним рівнем аргументованості, коректним використанням сучасного категоріального апарату та взаємозв'язком між окремими структурними елементами дослідження. Висновки за розділами є змістовними, узгоджуються з отриманими результатами, а загальні висновки повною мірою відображають виконання поставлених у дисертації завдань та досягнення визначеної мети.

Отже, дисертація Касумова Т. А. є завершеною науковою працею, що має чітку логічну структуру, характеризується комплексністю дослідження, достатньою глибиною теоретичного аналізу та практичною спрямованістю отриманих результатів. Зміст роботи повністю відповідає її темі, поставленій меті й завданням, а також вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

5. Повнота викладу основних результатів дисертаційного дослідження в опублікованих працях

Аналіз наукових праць Касумова Т. А. свідчить, що основні положення, результати та висновки дисертаційного дослідження достатньо повно висвітлено в опублікованих наукових працях. Публікаційна активність автора відповідає вимогам, встановленим для дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, а результати дослідження пройшли належну наукову апробацію.

Основні наукові положення дисертації оприлюднено у 19 публікаціях, серед яких 12 статей опубліковано у фахових наукових виданнях України категорії Б, 2 – у наукових виданнях, індексованих у міжнародних наукометричних базах даних, у тому числі Scopus та Web of Science, а також 10 – апробовано у матеріалах міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій. Такий комплекс публікацій забезпечує належне представлення результатів дослідження науковій спільноті та підтверджує їх наукову обґрунтованість.

Аналіз змісту опублікованих праць засвідчує, що в них послідовно відображено всі ключові етапи проведеного дослідження: удосконалення теоретичних засад диверсифіковано-інтеграційного розвитку підприємств, результати аналітичного оцінювання сучасного стану розвитку підприємницьких структур, розроблення науково-методичних підходів до інтегрального оцінювання рівня диверсифіковано-інтеграційного розвитку, обґрунтування механізмів державної підтримки та формування практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності функціонування підприємств. Отже, зміст публікацій повною мірою відображає логіку, структуру та основні результати дисертаційної роботи.

Важливо відзначити, що наукові публікації не дублюють одна одну, а висвітлюють окремі аспекти проведеного дослідження, що свідчить про системний характер наукової роботи здобувача та послідовність формування авторської наукової концепції. Представлення результатів дослідження на міжнародних і всеукраїнських наукових конференціях забезпечило їх фахове обговорення, що сприяло уточненню окремих положень роботи та підвищенню рівня їх наукової аргументованості.

Таким чином, можна констатувати, що основні наукові результати, положення, висновки та практичні рекомендації дисертаційної роботи Касумова Т. А. достатньо повно викладені в опублікованих працях, відповідають змісту дисертації, а обсяг і характер публікацій забезпечують належний рівень апробації результатів дослідження та відповідають вимогам,

що висувуються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

6. Дотримання принципів академічної доброчесності

Аналіз змісту дисертаційної роботи Касумова Т. А., наукових публікацій та характеру викладення результатів дослідження дає підстави стверджувати, що дисертація виконана з дотриманням принципів академічної доброчесності та загальновизнаними етичними нормами здійснення наукової діяльності.

Дисертаційне дослідження характеризується належним рівнем академічної культури. Використані наукові положення, концепції, статистичні матеріали та результати досліджень інших авторів супроводжуються відповідними бібліографічними посиланнями, що свідчить про коректне використання наукових джерел та дотримання правил академічного цитування. Структура викладу матеріалу, логіка дослідження, сформульовані наукові положення, висновки та рекомендації мають ознаки самостійного авторського дослідження. Під час ознайомлення з дисертаційною роботою та публікаціями її автора не виявлено ознак порушення академічної доброчесності.

Отже, за результатами проведеного аналізу дисертаційної роботи та наукових публікацій Касумова Т. А. не виявлено ознак порушення принципів академічної доброчесності, а дисертація відповідає етичним вимогам до наукових досліджень і може бути оцінена як така, що виконана з дотриманням вимог академічної доброчесності.

7. Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Незважаючи на високий науковий рівень дисертаційної роботи, її теоретичну та практичну цінність, а також вагомий внесок автора у розвиток наукових засад механізму формування диверсифіковано-інтеграційного розвитку бізнесу з урахуванням євроінтеграційних процесів, окремі положення дисертації мають дискусійний характер або потребують додаткового обґрунтування. Насамперед, мова йде про:

1. Автор переконливо демонструє роль цифровізації у диверсифікації бізнесу на прикладі ІТ-компаній. Водночас, перспективним виглядає поширення запропонованого механізму на використання технологій штучного інтелекту, цифрових платформ, цифрових двійників, Big Data та платформних бізнес-моделей як окремих драйверів диверсифіковано-інтеграційного розвитку (с. 80–84, табл. 2.5).

2. Незважаючи на достатньо ґрунтовний аналіз євроінтеграційних процесів, дискусійним є недостатнє врахування у запропонованому механізмі впливу сучасних регуляторних інструментів ЄС (CBAM, ESG, CSRD, цифровий паспорт продукції тощо) на перспективи диверсифікаційно-інтеграційного розвитку українських підприємств (с. 96–122).

3. Авторський інтегральний індекс ДІ є вагомим результатом даного дослідження. Водночас, дискусійним є недостатньо розгорнуте обґрунтування вибору вагових коефіцієнтів окремих складових індексу та відсутність перевірки його чутливості до зміни параметрів. Доцільним було б доповнити методику використанням АНР, ентропійного підходу або експертного оцінювання (с. 130–135, рис. 3.1).

4. Запропонована типологізація підприємств за рівнем ДІ є логічною та практично значущою. Проте, дискусійним залишається питання обґрунтування саме порогових значень (0,85; 0,70 тощо), оскільки у роботі не наведено статистичного чи кластерного підтвердження вибору цих меж (с. 135–141, рис. 3.1).

5. Запропонована матриця державної підтримки підприємств є цікавою прикладною розробкою. Разом із тим, вона могла б бути доповнена системою кількісних індикаторів ефективності, які дозволили б оцінювати результативність реалізації державної політики у динаміці (с. 143–151, рис. 3.3, табл. 3.6–3.8).

6. У підрозділі, присвяченому оцінюванню ефективності рекомендацій, автор використовує сценарний підхід та авторську модель оцінювання. Водночас, для підвищення переконливості результатів доцільно було б провести аналіз чутливості моделі та сценарне моделювання за різних варіантів зміни макроекономічних умов і ризиків (с. 171–183, табл. 3.10, рис. 3.7–3.9).

Водночас висловлені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи, мають переважно рекомендаційний та дискусійний характер і можуть бути враховані автором у подальших наукових дослідженнях.

8. Загальна оцінка роботи, її відповідність встановленим вимогам

Дисертаційна робота Касумова Теймура Анатолійовича на тему «Механізм формування диверсифіковано-інтеграційного розвитку бізнесу з урахуванням євроінтеграційних процесів» є завершеним, самостійним науковим дослідженням, у якому розв'язано актуальне наукове завдання, що має важливе теоретичне та практичне значення для розвитку підприємництва, функціонування підприємницьких структур і підвищення

конкурентоспроможності суб'єктів господарювання в умовах сучасних трансформацій економіки України.

Наукове дослідження характеризується високим рівнем теоретичного опрацювання проблематики, логічністю побудови, методологічною цілісністю та практичною спрямованістю. Автором комплексно досліджено закономірності диверсифікаційних та інтеграційних процесів у розвитку підприємств, обґрунтовано сучасні підходи до формування механізмів диверсифіковано-інтеграційного розвитку, розроблено науково-методичні засади їх оцінювання та запропоновано практичні рекомендації щодо підвищення ефективності функціонування підприємницьких структур в умовах структурної трансформації економіки, європейської інтеграції та посилення глобальної конкуренції.

Особливу цінність дисертації становить її комплексний характер. У роботі вдало поєднано фундаментальні теоретичні положення економіки підприємства, підприємництва та сучасних концепцій розвитку бізнесу з результатами ґрунтовного аналітичного дослідження і прикладними розробками, спрямованими на вдосконалення економічних механізмів розвитку підприємств. Запропоновані автором наукові положення характеризуються належним рівнем новизни, логічною завершеністю та можуть бути використані як у практичній діяльності суб'єктів господарювання, так і під час формування державної політики підтримки підприємництва, розвитку кластерних об'єднань та стимулювання інтеграційних процесів у національній економіці.

Висновки дисертації є достатньо аргументованими, ґрунтуються на використанні сучасного методичного інструментарію, результатах комплексного аналізу та репрезентативній інформаційній базі. Практичні рекомендації мають прикладний характер, відзначаються можливістю впровадження у діяльність підприємств різних видів економічної діяльності, а також можуть бути використані органами державної влади, місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями підприємців і закладами вищої освіти.

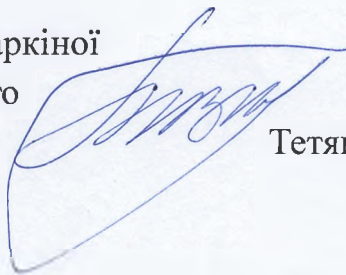
Позитивної оцінки заслуговує високий рівень апробації результатів дослідження, достатня повнота їх висвітлення у наукових публікаціях, а також дотримання здобувачем принципів академічної доброчесності під час виконання дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота Касумова Теймура Анатолійовича відповідає вимогам Наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової

спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, може бути рекомендована до захисту в спецраді, а її автор – Касумов Теймур Анатолійович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 – Управління та адміністрування.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри
менеджменту ім. І.А. Маркіної
Полтавського державного
аграрного університету

Тетяна ВОРОНЬКО-НЕВІДНИЧА

Підпис д.е.н., проф. Воронько-Невідничої Т.В. засвідчую

